

1

Κυριάκος Χρ Μάτσης
Βαρώνια
Ν ο έ μ β ρ ι ο ς

1.11

Μέσα σ' αυτές τες δέκα μέρες νιώσαμε όλη τη γλύκα των μαθημάτων, γιατί έγινε η πρώτη σειρά των διαγωνισμάτων. Στο διαγώνισμα της Λογικής τα 2λιά πλειοψήφισαν σημαντικώς ενώ στα Αρχ. Ελληνικά ο μεγαλύτερος βαθμός ήτο το 8 1/2.

Όσο για μένα πήρα στην μεν λογική 7 1/2 στα δε Αρχαία 7. Στο επόμενο μάθημα θα λάβω μέρος στο προαιρετικό διαγώνισμα της Λογικής ίσως πάρω καλύτερον βαθμόν.

12.11.44.

Πουθενά δεν υπάρχει Ελευθερία. Όλοι μας είμαστε σκλάβοι. Η ελευθερία είναι μία ψευδαισθησία ήν έπλασε ο άνθρωπος διά να κολακεύη αυτός εαυτόν.

15.5.44

Η στάσις του Τοποτηρητού στην σημερινή σύσκεψη ήταν όλως απροσδόκητη. Είπε πως "το Ακέλ θέλει την Ένωσιν περισσότερο από κάθε άλλο κόμμα."

Είναι φως φανερό σ' όλους πως έχει καταντήση πειθήνιον όργανον στα χέρια του Ακέλ. Και σαν επιβεβαίωση στα λόγια του έρχεται - τι τραγική στ' αλήθεια ειρωνία - ο Σέρβας να διαλαλήση πως "θέλωμεν την Ένωση για να ενωθούμε με το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος ..."

Η στάσις αυτή προκάλεσε τας διαμαρτυρίας των ΣΕΚ και ΕΠΕΝ της ΠΕΚ μη λαβούσης μέρος, διότι ο Τοποτηρητής δεν καθώρισε τη θέσιν του.

Κατόπιν τούτου φαίνεται ότι τα 3 άλλα κόμματα θα ενωθούν εναντίον του Ακέλ.

12-30

Ένας μεγάλος επαναστατικός αναβρασμός επικρατή τες μέρες αυτές στο σχολείον μας κατόπιν της αδίκης και παράνομης αποβολής τριών μαθητών της έκτης τάξης για τον απλούστατον λόγον ότι έπαιζαν φούτ-μπωλ χωρίς άδεια και χωρίς να βρίσκεται παρών ένας καθηγητής. Αν και το δίκαιο ήταν πλέρια μαζί μας οι μαθητές απεβλήθησαν, η διαγωγή τους γίνηκε κοσμία και τους αφερέθηκε το δικαίωμα να παρακολουθούν τα κινηματογραφικά φιλμ και τις ποδοσφαιρικές συναντήσεις.

Όπως ήταν φυσικό το γεγονός τούτο εξηρέθισε όλους ανεξαιρέτως τους μαθητάς και θα εγίνετο απεργία αν οι Ακελισταί συμμαθηταί μας συνεργάζονταν· δυστυχώς μας έφαγεν η πολιτική και τα κόμματα.

Ότι όμως κι αν γίνεται ένα είναι το γεγονός. Στα σχολεία μας όχι μόνο δεν καλλιεργούν τα ωραία και ευγενικά συναισθήματα των μαθητών μας τους κάμνουν επαναστάτες και κόλακες, υποκριτές και συμφεροντολόγους. Γιατί ο μαθητής θα πάρη παραδείγματα από τους καθηγητές που ασκούν μίαν οϊανδήποτε επιρροή επ' αυτών και όταν βλέπουν καλά παραδείγματα συμμορφούνται και όταν βλέπουν κακά πρέπει να συμμορφούνται. Ευτυχώς οι μεγάλοι μαθηταί μπορούν να κρίνουν και να αποφασίζουν χωρίς να παρασύρονται. Μα ταυτόχρονα οι μαθηταί καταδικάζουν. Και η φωνή όσον μικρά κι αν είναι θα φτάση μέρα που θ' ακουστή μεγαλόφωνη και δικάστρα. Γιατί θα 'ρθη η μέρα που θα γίνουμαι και μεις πολίτες..
.....

Δ ε κ έ μ β ρ ι ο ς

4.12.44

Η Ελλάδα μας περνά μια από τες πιο κρίσιμες στιγμές της ζωής της. Δέχεται στην καρδιά τα ίδια τα βέλη των παιδιών της αυτών που καταπατούν τους εθνικούς νόμους και τα υψηλά ιδανικά θέτουν την κοινωνική ευημερίαν πιο πάνω από την πατρίδα. Σήμερα το Εάμ έλαβε τα όπλα και κατέχει σημαντικά τμήματα των Αθηνών.

4.12.44

Η κατάσταση στην Ελλάδα κρίσιμη κι αμφίβολη. Το Εάμ πλήττει την αγωνιζομένη Ελλάδα εκ των νώτων. Εν συνεννοήσει μεταξύ των Βουλγάρων και εν αρμονία με τας διεθνιστικές του διακηρύξεις ζητά να καταλάβει διά της βίας την αρχήν να εφαρμόση την κόκκινη Σταληνική Δικτατορία.

Αλοΐμονον αν η ανθρώπινη αξία εφάινετο από την εξωτερικήν περιβολήν και από την θεαματικήν εμφάνισιν. Μερικοί, και αυτοί είναι όχι ολίγοι, αποφαίνονται σχηματίζουν καλήν ιδέαν και τους θέλουν να συναναστρέφονται με τέτοια πρόσωπα έστω και αν αυτά δεν έχουν καμίαν αξίαν παρά τα πλούτη των. Πόσο απατώνται αμφοότεροι.....

Άνθρωπε, έχεις καθήκον, υποχρέωση, ή κάτι ανώτερο, να μη περικλύης τον εαυτόν σου μέσα εις το ταπεινόν σου σαρκίον και μέσα εις την κατωτερότητα υψώθου εις τας μαγικάς φύσεις της ανωτερότητος και τότε θα νοιώσεις την αξίαν της ζωής.

Περιφρόνησε τον μάταιον και πρόσκαιρον τούτον κόσμον με τας απολαύσεις και τας ασωτείας του και ζήσε εις τον κόσμον τον πνευματικόν. ὦ ναι.. και τότε θα ομολογήσης πολλά.

...

Η νέα γενεά πρέπει να είναι καλύτερα από την παλαιάν. Την νέαν θα την δημιουργήσουν οι νέοι, αυτοί που βλέπουν τα σφάλματα της παλαιάς γενεάς. Διά να τη δημιουργήσουν όμως πρέπει να είναι ικανοί γιαυτό.

Νέο το κάθε τι δύναται να κατορθωθή διότι είσθε ικανοί δι' όλα.

Σφυγμομετρήστε την δύναμιν της θελήσεώς σας και τότε θα είδετε την αλήθειαν των λόγων αυτών.

Εμπρός λοιπόν. Είσθε εφωδιασμένοι με τα απαραίτητα υλικά, τον σκοπόν και τα μέσα της επιδιώξεως του σκοπού. Σκοπός είναι η δημιουργία της νέας γενεάς που θάναι καλύτερη από την παλαιάν.

Μέσα είναι η θέλησις και το δίκαιον του αγώνος.

Δημιουργείται το αποτέλεσμα.

Εκεί μακρυά ακούεται μια μισοσβυσμένη φωνή.

Μόλις ακούεται. Μόλις ακούεται γιατί κάτι την πιέζει και δεν την αφήνει να ακουστή.

Μα αυτό το κάτι θάρθη καιρός που θα χαλάση, θα χάση την δύναμιν του και τότε θα ακουστή υπέροχος και γλυκεία η φωνή εκείνη.

Ναι. Θα ακουστή γιατί είναι η φωνή του δικαίου, η φωνή που βγαίνει από τα στήθια του αδύνατου, του δούλου, του καταπιεζομένου. Και θα εγερθή η φωνή εκείνη η φωνή όχι αγάπης ή συγνώμης αλλά η φωνή μίσους και καταδίκης. Ναι μίσους γιατί το μίσος είναι κάποτε ανθρώπινώτερον και υγιέστερον παρά η αγάπη. Και η καταδίκη είναι αναγκαιωτέρα από την συγνώμη.

Τι είσαι επιτέλους άνθρωπε και όταν ευρεθείς εις μίαν καλύτεραν θέσιν φέρεσαι εις τους άλλους ωσάν να ήσαν κτήνη.

Κατέβα διά μίαν στιγμήν εις την θέσιν εκείνου που περιφρονείς τώρα, σκέψου ότι και συ είσαι άνθρωπος ίσως χειρότερος από εκείνον και τότε θα ίδης το ολοφάνερο του λάθους σου και θα μετανωήσης ασφαλώς.

ὦ ναι θα μετανωήσης. Πιθανόν να μη το δείξης μα μη ξεχνάς πως κάποτε όποια θέση κι' αν κρατή το σώμα η ψυχή είναι γονατισμένη.

Και μη ξεχνάς ποτέ πως πιθανόν να βρεθής και συ στη θέση του άλλου, εκείνου που από τα ύψη της προσκαιρου ματαιίας ευημερίας που περιφρονής και τότε ασφαλώς δεν θα θέλεις να συμπεριφέρονται σε σένα όπως σύ συμπεριφέρόσουν.

Κάποτε μερικά πράγματα είναι τόσο ολοφάνερα ώστε να είναι περιττόν να τα πούμεν.
Και όμως όχι μόνον δεν είναι περιττά αλλά είναι και αναγκαία αναγκαιότατα μάλιστα.
Γιατί κάτι που φαίνεται είναι πολλές φορές πιο απαραίτητο από κάτι που δε φαίνεται.

Το παιδί πρέπει να έχη την σχετικήν ελευθερίαν κινήσεως και δράσεως. Διότι μόνον έτσι θα αναπτύξη την πρωτοβουλίαν και την αυτοπεποίθησίν του.

Αι συζητήσεις είναι απαραίτηται. Ενισχύουν το θάρρος και κάμνουν διαυγές το μυαλό. Εκεί ο μαθητής μανθάνει να έχη το θάρρος της γνώμης του.

Αλοΐμονο σε κείνο που δίδει προσοχήν κι' επηρεάζεται στις ενέργειές του από τις συζητήσεις και τα σχόλια των κοινών ανθρώπων.
Είναι πλούσιος και δεν δίδει χρήματα για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Τον κατηγορούν. Είναι πλούσιος και δίδει χρήματα για ένα σκοπό - ά! το έκαμε από υστεροβουλία γιατί ...γιατί ...

Άνθρωπε: Χάλκευσε τον χαρακτήρα σου, γρανίτευσε τες πεποιθήσεις σου πίστεψε ακράδαντα στη δυναμικότητα του νου και τράβα το δικό σου δρόμο για να επιτύχης. Μην ακούς ούτε τους επαίνους ούτε τες επικρίσεις. Γιατί ενώ ωρισμένη σε επαινούν για μια σου πράξη άλλοι σε κατακρίνουν για την ίδια πράξη.

Άκουε μόνο τη φωνή της ορθής σου σκέψης που οδηγεί τα βήματά σου και ρυθμιζε τας πράξεις σου σύμφωνα με τας υπογορεύσεις της.

Η καλύτερη απάντηση για τους ανίσχυρους όταν ενώ έχουν δίκαιο κατηγορούνται, δεν είναι τα ορθά λόγια. Όχι. Όσο πιο ορθά είναι τόσο πιο μάταια. Είναι η Περιφρόνηση.

Σκύψε το κεφάλι ώ ανίσχυρε μπροστά στους ισχυρούς και περιφρόνα τους και τότε το μεν δικό σου σώμα είναι ταπεινωμένο μα η ψυχή σου είναι περήφανη. Ενώ το αντίθετο για τους άλλους. Το σώμα τους είναι περήφανο μα η ψυχή τους είναι ταπεινωμένη.

Και τότε είσαι πραγματικός βασιλιάς. Άφησε τους άλλους να ουρλιάζουν. Άκουέ τους με στωϊκή απάθεια. Και να τους λυπάσαι για το κατάντημά των. Και ένα πράγμα να εύχεσαι θερμά.
Να μην βρεθής ποτέ στην θέση των.

Ο άνθρωπος ενεργεί συμφώνως προς αναποδράστους εξωτερικούς και εσωτερικούς νόμους και συνεπώς δεν μπορεί να είναι υπεύθυνος διά τας πράξεις του ενώπιον ενός Θεού, όπως ένα έμψυχον αντικείμενον δεν είναι υπεύθυνον διά τα κινήσεις του.

Αίνσταϊν.

Οι σοβαροί επιστήμονες είναι οι μόνοι άνθρωποι που είναι βαθύτατα φιλόθρησκοι.

Αίνσταϊν.

Η πραγματική αξία ενός ανθρώπου καθορίζεται διά της εξετάσεως του πώς κατώρθωσε να απαλλαγή από το εγώ του.

Αίνσταϊν.

10 Μαΐου 1945.

1 λεπτόν μετά το μεσονύκτιον.

Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΠΑΡΕΔΟΘΗ άνευ όρων.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΙ

Αύγουστος 1944

1-17

Οι καλοκαιρινές ζέστες συνεχίζονται αμετάβλητες. Μόνο οι νύχτες είναι γεμάτες υγρασία. Ο κόσμος τράβηξε για τες εξοχές για ν' αναπνεύση τον μυροβόλο του βουνού αέρα, για να ησυχάση μακριά από το θόρυβο της πόλης. Μόνο εμείς, νιόβγαλτα στο κυνήγι, πεθυμούμαι τες συζητήσεις και την πολιτική ενώ αι συνελεύσεις της παρέας γίνονται ταχτικά. Το σπουδαιότερό μας κατόρθωμα είναι ότι ο Χατζήκκος τράβηξε πια μαζί μας.

Την ήσυχη και μονότονη μας αυτή ζωή ήρθε να διαταράξη ο Λευκονιτζιατόθεν πεμθείς διάβολος. Αξέχαστες θα μείνουν αι λίγες μας συναντήσεις μαζί με τον Άντην Χαραλάμπους. Οπωσδήποτε πέρασαν κι αυτά.

17.8.44 Παρασκευή

Στο χωριό. Ανάμεσα στους γονείς, τ' αδέρφια και τους συγγενείς, μακριά απ' της πολυκύμαντης ζωής τη φουρτούνα ήρθα εδώ να περάσω λίγες μέρες ήσυχες. Απερίγραπτα είναι τα συναισθήματα που πλημμυρίζουν την καρδιά σαν η τροχοφόρα μηχανή μās έφερνε πιο κοντά στο χώμα που πρωτοπάτησαν. Και όσο πιο κοντεύαμε τόσο πιο πολύ τα συναισθήματα μεγάλωναν, τόσο πιο πολύ μας κυριεύουν το μυαλό. Επιτέλους φθάσαμε. Συγκινητικές αναμνήσεις πλημμύρισαν το μυαλό μου. Να το σπίτι μου, να εκεί το σχολείο που... πιο κάτω εκεί το μέρος που παίζαμε μικροί... και χίλες δυο άλλες μικρολεπτομέρειες που χάνονται φευγαλέα στο γύρισμα της ταινίας που ζωντανά απλώνεται μπροστά μας.

18.8.44

Η μαύρη νύχτα ήταν γιομάτη εφιαλτικά όνειρα κι ανησυχίες. Τα απαίσια κουνούπια διαρκώς πετούσαν γύρω και με το διαπεραστικό των φτερών τους σφύριγμα έμοιαζαν με τα μικρά διαβολάκια των παραμυθιών που έρχονται να διαταράξουν των μικρών παιδιών τον ύπνο.

Όλα αυτά ανακατεμένα με την χαρά, την συγκίνηση και την αγωνία δε μ' άφησαν να κλείσω μάτι.

Νόμισα πως με τον εδώ ερχομό μου θα ησύχαζα λιγάκι από μικροσυζητήσεις της πολιτικής. Πλην αλοίμονο. Με το πρώτο ταχυδρομείο πήρα και μιαν επιστολή στην οποία ο Μάρκος Χριστοδούλου απ' τη Γύφο κάμνει αίτηση για να τον προσλάβωμαι στο άρμα της παράταξης και που γρήγορα θα θερίση τους αντιπάλους και νικηφόρο θα προχωρή μπροστά.

19.8.44 Κυριακή

Και η ιστορία συνεχίζεται.

Μια απ' τις πιο δυνατές συζητήσεις, τράνταζε όλους σχεδόν τους Ακελιστές του χωριού.

Κάποιος απ' τα μαχητικότερα τσιράκια του Ακέλ, που έκατσε μέσα μαζί με τον Πλουτή χθες, στάθηκε για αντίπαλός μου, μα μόλις προσπάθησε να κρατήσει το γόητρό του απέναντι των ομοϊδεατών του, που παρακολουθούσαν με ανοικτό στόμα.

Είμαι βέβαιος πως τα εδώ κοπελούδεια μιλούν ειλικρινά και θα γίνονταν οι καλύτεροι υποστηρικταί του Εθνικού κόμματος αν με μια καλή προπαγάνδα. Μένουν πολύ μακριά απ' τες ύπουλες πράξεις του μάστρου τους, που υπέροχα εκμεταλλεύεται την αμάθειά του κι' έτσι τους έχει τυφλούς συνεργάτες του μα και φανατικούς.

Έχομαι ιερό καθήκο να ξυπνήσουμε και να εργαστούμαι σκληρά για το ξύπνημα της νεολαίας μας πάνω στα εθνικά και κοινωνικά πράγματα.

Το ωραίο μικρό γειτονοχώρι, αυτό που αγκαλιάζεται από παντού με την πρασινάδα των φυντουκιών και που φαντάζει από μακριά σαν ένα μεγάλο κουπάδι από άσπρα και μαύρα πρόβατα, μας φιλοξένησε τες απογευματινές ώρες. Χαιρετίσαμε όλους τους συγγενείς, βρήκαμε και το φίλο μου τον Κυριακίδη από το Βαρώσι περάσαμε λίγες ευχάριστες ώρες και αποβραδύς, σαν ο ήλιος το άφηνε ήσυχο να κοιμηθή, το εγκαταλείψαμε και μεις με χίλιες ευχάριστες σκέψεις και χαρά.

20.8.44

Στο καταπράσινο, δροσόλουστο Καμίνι.

Οι ώρες κυλούν στο γοργό πέρασμα του χρόνου κι εσύ νομίζεις πως μόνο στιγμές χάθηκαν. Γίνεσαι ένα με της γοητευτικής φύσης τη ζωή και μοιάζεις με ένα ελεύθερο πολιορκημένο βασιλιά που τάχει όλα και δε ξαίρει τι να προτιμήσει. Μ' όλα τούτα το δροσερό σταφύλι σου αφαιρεί κάθε πρωτοβουλία και μαχητικά σε αναγκάζει σαν δυνατός μαγνήτης να το γευθής.

Ω Δήμητρα και συ Περσεφόνη. Πόσο πραγματικά ευτυχισμένες είστε γιατί εσείς αντίπροσωπεύεται τους μεγάλους εκείνους επινοητές που σας έπλασαν. Ευτυχισμένοι όσοι ξέρουν να σας νοιώθουν να σας καταλαμβαίνουν για να ζουν τη ζωή σας.

Ευτυχισμένοι και τρισευτυχισμένοι μα την αλήθεια. Να που βρίσκεται η χαρά κι η αγάπη. Να που καταλαμβαίνεις τη ζωή και την ανωτερότητά της.

21.8.44

Ο καιρός εδώ πάνω είναι πολύ δροσερός.

Ελαφραί βροχαί κατέκλισαν κατά τας απογευματινάς ώρας το χωρίον. Έντρομοι οι χωρικοί περισυνέλεξαν το ρούδι για να μη βραχή. Αι τωριναί βροχαί είναι ὅλως ανεπιθύμηται διότι, πρώτα-πρώτα σταματούν τα ἄλλα νερά, ἔπειτα καταστρέφουν τα τούβλα και τα κεραμίδια και γενικῶς εἶναι προἄγγελοι ἄλλων τρομεροτέρων βροχῶν που μόνον καταστροφή φέρνουν.

Από της σήμερον θα θέσω ρυθμό στη ζωή μου, ακολουθώντας ορισμένον πρόγραμμα γιατί μόνο ἔτσι θα μπορέσω να προχωρήσω σε μεγαλύτερα σκαλιά.

Εἴμεθα εμεῖς οἱ Ἕλληνες δραστήριοι; ἀλλά ὅμως ἀμέθοδοι, πράγμα που εξουδετερώνει την δραστηριότητά μας.

22.8.44

Ο καιρός εξακολουθεῖ δροσερός και μάλλον κρυαδερός. Ὅπως και χθες ἔτσι και σήμερα ο συννεφώδης ουρανός εἶναι ἔτοιμος ἀπό στιγμὴν εἰς στιγμὴν να εξαπολύσῃ ἐκ της καταβρεγμένης του φαρέτρας ἀμέτρητα τα ἐπιβλαβή του - για την εποχὴν - βέλη. Υπόκωφαι αι βρονταί μοιάζουν με ἀπτόητους κήρυκες που σαν σειρήνες καλοῦν τα πλήθη εἰς συναγερμό ἐνῶ αι ουρανομήκεις ἀστραπαί σαν τεράστια ἀπειλητικοί ὄφεις διασχίζουν την ἀτμόσφαιραν.

Ἀλλὰ και η συζήτησης μαίνεται. Τους ἀνέλυσα για τους σκοπούς του Εἶμ και την συνεργασίαν με το Ἀκέλ πολὺ ἀποκαλυπτικῶς.

23.8.44

Το ἀπόγευμα στη μυροδροσολοισμένη κι ἀσύγκριτη σε κάλλος Λειβαδιά περάσαμε υπέροχα μερικὲς ἀπὸ τες πιο ευχάριστες στιγμὲς. Πόσο πραγματικῶς συγκινεῖσαι σαν ἀντικρῦξης ὕστερα ἀπὸ τόσο καιρὸ μέρη ἀγαπημένα, μέρη στα οποία πέρασες τα παιδικὰ σου χρόνια, μέρη που σε κάθε βήμα ολόκληροι κόσμοι περασμένου μεγαλείου περνούν σαν ἀστραπὲς ἀπ' τη μια ἄκρη του μυαλοῦ για να το κάμουν να σκιρτήσῃ ἀπὸ ἀνέκφραστην ἀγαλλίαση για να χαθούν στην ἄλλη ἄκρη παραχωρόντας ἔτσι τη θέση τους οἱ νέες ζωηρότερες ἀναμνήσεις.....

Και ὅταν σαν γυρίσεις ὅλα τα μέρη, σαν χαθῆ κάθε μια ἀνάμνηση σταθῆς για ν' ἀπολαύσῃς τη μαγικὴ της φύσης καλλονὴ τι ἀνέκφραστοι κόσμοι συναισθηματικοί σε τραντάζουν που σε κάμνουν να ξεχάσῃς ὅλες της πίκρες της ζωῆς και τα φαρμάκια και να νομίσης πως βρίσκεσαι σε κανένα τόπο μαγικὸ τόπο των παραμυθιῶν. Και πιστεῦεις πραγματικῶς πως εἶσαι εὐτυχῆς και κοιτάζῃς μήπως δεις τίποτε που να σε διαφεύσῃ. Πλὴν ἀλοῖμονο. Πόσο ἀπατάσαι. Γιατί να, ἕνας συνάνθρωπος, ἀπαίσιο μικρὸ διαβολάκι ἐρχεται για να σου πῇ - τι τραγικὴ στ' ἀλήθεια ἀντίθεση - ἕνα σχέδιο πανούργας ἐπινώθησης.....

"Ἄν ἄνθρωπε ἐνιωθῃς πραγματικῶς τη φύση θα βασίλευες σε φηλότερα ἐπίπεδα ἠθικῆς και ἀνωτερότητος".

25.8.44

Και άλλη μια αξέχαστη μέρα στο Καμίνι. Πήγαμε όλοι οι ενδιαφερόμενοι συγγενείς για να ρίξουμε τα καρύδια. Σωστή μάχη. Βροχή βέλη έπεφταν τα καρύδια, τρομερά όπου κτυπούσαν. Για μένα πήρα μόνο μια στο στήθος. Αποβραδύς ήρταμε στο χωριό.

29.8.44

Στο παναύρι του Πρόδρομου στον Ασκά βρήκαμε όλους τους συγγενείς και περάσαμε πολύ ευχάριστα με την παρέα. Ήταν κι ο κ. αθανάσης και Π. Κ. Ιωάννου με την γυναίκα και το μικρό του.

30.8.44

Για πρώτη φορά πήγα νύχτα στο Χαλκοματά και ποτίσαμε. Τι ωραία που ήταν πραγματικά. Όλοι κι όλες μαζεύτηκαν γύρω απ' τη φωτιά, άλλοι μισοκοιμήθηκαν κι άλλοι σιγοκουβέντιαζαν. Επιβλητική ήταν της νύχτας η όψη η ερημιά που τη διέκοπταν κάπου κάπου οι φωνές της κουκουβάγιας και τα ποντίκια. Διαδίδεται ευρύτατα πως αρκετοί "φευκοί" λιμαίνονται τας περιοχάς μας. Λέγεται ότι ούτοι είναι στρατιώται διαφύγοντες. Μερικοί ισχυρίζονται ότι είναι όργανα του Ακέλ και έφυγαν ξεπίτηδες. Κατά τας αυτάς πάντοτε πληροφορίας αστυνομικοί περιπολούν ταχτικά διά να παρεμποδίσουν συναντήσεις των φευκών με μέλη Μορφωτικών Συλλόγων.

Σ ε π τ έ μ β ρ ι ο ς

1-7

Αρκετά μέλη της παρέας έφυγαν για την πόλιν. Τελευταίως όμως έφθασε ο Φίλιππος και μετ' αυτόν ο Ανδρέας - από την Κερύνεια και έτσι βρήκαμεν καλή συντροφιάν. Ψες έφθασε και ο Τζώνης. Αι μέρες γύρισαν σε πυράδες. Πριν από δυο μέρες για μια βδομάδα ο καιρός ήτο συννεφώδης και με λίγα νερά κατά το μεσημέριν. Μάλιστα όταν τελευταίως τα νερά διήρκεσαν 10 περίπου λεπτά κατέστρεφε το κρεμμύδι του πάππου μου. Από τα 800 έμειναν μόνον 375. Σήμερα άρχισε και ο πατέρας μου να κόβη τούβλα για να βγάλη καμιάν καμινιά. Και λίγα λαογραφικά.

μάλες= τα ξώκλωνα των πεύκων

σάουδα= τα σκουπίδια

Κάτω στου Βούρρι και στην Λαζανιάν κάμνουν τους κάττους τηνιάν τζ' αι τους ποντικούς αγνιάν.

Είναι χαρακτηριστικόν της αμαθείας των κατοίκων των δύο αυτών μικρών χωριών.

Πλατανιστάσα τζ' Άλωνα

Ασκάς τζ' αι Φτερικουδιν

όσον να δουν τον ζαφτιέν

χώνουνται μες το ρούδιν.

Εύκολα ένας αντιλαμβάνεται ότι πολύ αργά επισκέπτεται τα χωριά αυτά αστυνομικός και ότι έχουν μεγάλη παραγωγή ρουδιού.

7.9.44

Ο Χατζήκος αμφιρρέπει. Μόνο με την ΕΠΕΝ μπορεί να τους τον πάρουμε. Θα προσπαθήσουμε.

Ακόμα μια νύχτα στο Πέραβλάτζιν. Ωραία η εξόρμησις για τη σύλληψη των νυκτερινών ποτιστών πλην ματαία.

9.9.44

Στο νέο του γράμμα ο Χατζήκος εξηγά το τι τον ανάγκασε να μου γράψω στο προηγούμενο όλα εκείνα.

Αποκρίνει μάλλον στες δικές μας τις ιδέες. Του γράφω αναλυτικότερα κτυπόντας και το Κεκ που δεν έχει γερά θέμελια και το Ακέλ που διέρχεται μέσα απαίσια στην προσπάθειά του να επιβάλη τις άκρες του ιδέες και που τόσο φανατικά υποστηρίζει τον διεθνισμό.

Το τρίτο κόμμα που θα πάρη την ισχύν δεν είναι άλλο από την ΕΠΕΝ. Αυτήν του προπαγανδίζω και αυτήν πιστεύω πως τελικά θα ακολουθήσει.

10.9.44

Η ζωή κυλά ευχάριστα. Τις τελευταίες μέρες τα βάλαμε με τα παραμύθια και τα αινίγματα. Περνούμε αρκετά καλά.

10-20.9.44

Λησμόνησα για αρκετές μέρες το ημερολόγιόν μου. Είναι πραγματικά οι μέρες αυτές από τες πιο ευχάριστες και ήσυχες. Με τον Φίλιππο, τον Θεόδωρο και την λοιπή παρέα περνούμε αρκετά ευχάριστες ώρες. Αξέχαστο θα μας μείνη το τελευταίο μας φητό με την φάσσα και τ' αμπελοπούλια στο Χαλκοματά. "Άλλοι γελούν κι άλλοι κλαίουν" λέει μια σχετική παροιμία που συμφωνεί πλήρως και με τη δική μας ιστορία και των άλλων που αρχίζουν μαθήματα. Πήγα δυο-τρεις φορές εδώ στο Δημοτικό μαζί με τον κ. Αντώνιον και παρηκολούθησαμε Μαθηματικά και Ελληνικά.

25.9.44

Μια μέρα πέρασε από την ώρα που η τροχοφόρα μηχανή σα φίδι διέσχισε τους κατηφορικούς δρόμους για να μας φέρη στην ωραία των ανεμομύλων πόλη. Μια μέρα ολόσωστη. Μια μέρα αξέχαστη γιατί μας γέμισε πόνο την καρδιά, γιατί μας έκαμε να νιώσουμε πλέρια του χωρισμού της παρέας τις λύπες. Πόσο λυπηθήκαμε γιατί δεν έτυχε να ρθούμε στο ίδιο αυτοκίνητο με τον Φίλιππο και Σία. Αξέχαστος θα μείνη ο τελευταίος αποχαιρετισμός που ήταν τόσο συγκινητικός. Αξέχαστη η τελευταία νύχτα κι οι ατέλειωτες τ' αποχωρισμού κουβέντες. Περάσαμε στ' αλήθεια πολύ καλά με την παρέα. Τ' ατέλειωτα κυνήγια οι μακρινοί περίπτατοι στα περβόλια, τα γέλια κι οι κουβέντες μας είναι από τες ωραιότερες αναμνήσεις της φετινής μας καλοκαιρινής ζωής. Χάθηκε πίσω μας το Παλαιχώρι. Και μαζί με τη χαρά που άφησε πίσω του για την ωραία ζωή που περάσαμε γέννησε και τη λύπη γιατί τόσο εύκολα χωριστήκαμε. Χάθηκε κι η Λευκωσία. Χάθηκε για να γεννήση βαθειά στη ψυχή μας τη λύπη γιατί μας έδωσε έμπραχτα να καταλάβουμε πως χάθηκε μια για πάντα τελιωτικά η περασμένη ζωή. Και σιγά σιγά φθάσαμε στην καταπράσινη των ανεμομύλων πόλη για να συνεχίσουμε τον τελευταίο χρόνο της Γυμνασιακής μας ζωής. Βρήκα αρκετούς συμμαθητές μου και μιλήσαμε για πολλά ζητήματα ιδιαιτέρως για τα ζητήματα της κοινότητας και της γενικής μας δράσης. Ακόμα δεν γράφτηκαν πολλά στο σχολείο από την τάξη μου. Αυτές τες μέρες όμως θα γραφτούν όλοι γιατί την Δευτέραν 2 Οκτωβρίου αρχίζομεν ταχτικά μαθήματα.

Μόνον όταν ο άνθρωπος έχει φαινομενικήν ελευθερίαν δράσεως και κινήσεως δύναται να σκεφθή και να παραγάγη ανώτερα πράγματα.

27.9.44

Γραφήκαμε στο σχολείο. Είναι ο τελευταίος μας χρόνος και με μεγάλη ανυπομονησία περιμένουμε την ώρα που ελεύθεροι πολίτες θα φύγουμε για το μεγάλο της ζωής το ταξίδι. Βρήκα πολλούς συμμαθητές μου και μιλήσαμε για πολλά ζητήματα. Σήμερα ιδιαιτέρως μίλησα με τον -X- για τη γενική μας δράση.

2 γραμμές κρυπτογραφημένο κείμενο.

30.9.44

Αντώνιος Χαζτήγκος, Νίκος Δ. Ν. Νικολάου, Ζήνων Σ. Ζανέττος, Κώστας Παπαέλληνας, Ρένος Σολομίδης και Κ. Μάτσης.

31.9.44

Μιλήσαμε εκτενέστατα με τον κ. Ν. Αντωνιάδη που μας είπε πολύ αποκαλυπτικά πράγματα. Ύστερα με τον Νίκον Ν. Νικολάου συνομιλήσαμεν για Αύριον αρχίζουν μαθήματα. Καλήν όρεξην.

1 Οκτωβρίου Κυριακή

2 Οκτωβρίου Δευτέρα

Ύστερα από τριών μηνών διακοπή αρχίσαμεν τα μαθήματα της τελευταίας τάξης. Με χαρά ξανακαθίσαμε στις μαθητικές καρέκλες, γύραμε τα κεφάλια μας προς στα βιβλία κι αρχίσαμε την μελέτη.

Μελέτη. Μα μελέτη. Όχι σαν τα περσινά. Είναι ο τελευταίος μας χρόνος και πρέπει νάχουμε καλούς βαθμούς. Βέβαια ο βαθμός κακώς νομίζεται πως αντιπροσωπεύει την αξία του μαθητή μα μιας κι έτσι τον αντιλαμβάνεται ο κόσμος πρέπει να συμμορφωθούμε. Με το άνοιγμα του σχολείου νέοι δρόμοι ανοίγονται μπροστά μας. Δρόμοι σ' όλους τους τομείς κάθε ιδεολογίας, κάθε δράσης.

Με όπλο τη θέληση πρέπει να νικήσουμε τους εαυτούς μας και να επιβληθούμε. Έχομε χρέος ιερό να νικήσουμε τους εαυτούς μας. Κάθε άλλη νίκη είναι εύκολη.

Με θέληση ας ριχτούμε στον αγώνα.

7 Οκτωβρίου Κυριακή

Μια ολόκληρη βδομάδα γοργοκύλησε από την πρώτη μέρα που πατήσαμε το πόδι μας στο σχολείο. Μια ολόκληρη βδομάδα. Ακόμα δε νιώσαμε του σχολείου μας τις φοβέρες και τα βάσανα. Μα άρχισαν να προβάλλουν στον ορίζοντα. Ως τώρα παραδόσεις χωρίς καμιά σοβαρή μελέτη. Μα τώρα αρχίζει η δράση μας. Δράση γερή, δράση με λόγια. Έργα κι όχι με λόγια.

Χαρμόσυνα μας έρχονται από την Ελλάδα μας. Τα βαρειά σκότη της σκλαβιάς διαλύονται κι η λευτεριά ξανάρχεται ύστερα 3 1/2 χρόνια στη χώρα που τη γέννησε. Πριν δυο μέρες λευτερώθηκαν οι Πλάτρες, σήμερα η Κόρινθος και σε 1-2 μέρες κι η Πόλη της Παλλάδος.

Έρανοι γίνονται στην Κύπρο για

Όλα τα πολιτικά κόμματα συνεργάζονται υπό την Προεδρίαν του Τοποτηρητού.

Η Ελληνική Σοσιαλιστική Πρωτοπορία ανεγνωρίστη ως κόμμα.

Κυριάκος
7/10/44

12.10.44

Τα μαθήματά μας είναι πάρα πολλά. Ιδίως τα Αρχαία Ελληνικά. Είμεθα υποχρεωμένοι να παρασκευάζομεν μόνο 30-40 στίχους εξήγηση για το κάθε μάθημα. Επί πλέον πρέπει να μαθαίνομεν ολόκληρους στίχους απέξω. Όλοι γενικώς οι μαθηταί είναι αναστατωμένοι. Σήμερα είχαμε ολόκληρους συζητήσεις γιατί ο κ. Γυμνασιάρχης δεν επέτρεψε να βγάλωμεν στο λαχείον μας μιαν λοττούν που την προσέφερε ένας συμμαθητής μας.

13.10.44

Ώρα 12.

9.20 μμ. Μετά από σκλαβιάν 3 1/2 χρόνων αι ΑΘΗΝΑΙ ΑΠΗΛΕΥΘΕΡΩΘΗΣΑΝ.

Ζήτω η Ένωσις.

Όλα τα κόμματα εώρτασαν από κοινού.

14.10.44

Η Πόλη μας πανηγυρίζει 10 περίπου χιλιάδες κόσμος έλαβε μέρος εις ογκοδεστάτη παρέλαση που κατέληξε στην Ανόρθωση όπου ο κ. Α. Αδάμαντος Δήμαρχος μίλησε με το σύνθημα.

Ζήτω οι Αθήναι.

Ζήτω η Ένωση Κύπρου-Ελλάδος.

Ζήτω η Πανελλήνια Ένωση.

17.10.44

Πνεύμα αλληλοσυνεργασίας επικρατεί μεταξύ όλων των κομμάτων. Ήδη από ημερών αντιπρόσωποι όλων των κομμάτων συνηντήθησαν εις την Αρχιεπισκοπήν και έθεσαν τα θεμέλια συνεργασίας.

Η Γερμανία διέρχεται τας τελευταίας της ημέρας. Βουλγαρία Ρουμανία, Ελλάς, Ουγγαρία, Γαλλία, Ιταλία, Βέλγιον και Ολλανδία απελευθερώνονται. Σύντομα θα έχωμεν ειρήνην.

KM

18.10.44

Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι επιπόλαιοι. Χωρίς να καλοσκεφτούν αποφασίζουν κάτι, χωρίς να πιστεύουν ότι θα έχουν καλά αποτελέσματα, υπόσχονται πολλά χωρίς να είναι ικανοί να κάμουν τίποτε, συζητούν για το κάθε τι χωρίς να έχουν ιδέα για το θέμα κ.τ.τ. Πρέπει να είμεθα θετικοί γιατί άλλως δεν θα προοδεύσωμεν. Πριν να αποφασίσωμεν κάτι ας το καλοσκεφτούμεν, ας ζυγιάσωμεν τα υπέρ και τα κατά και ας αποφασίσωμεν. Αλλ' η απόφασίς μας ας εκτελεσθή αμέσως. Τα εμπόδια ας μη μας γίνουν εμπόδια. Θαρραλέα ας προχωρούμεν. Με την θέλησιν ασπίδα και με το θάρρος προπύργιον ας προχωρούμεν εις την εκτέλεσιν των θετικών μας αποφάσεων.

Ευτυχείς ήταν οι Στωϊκοί. Ας ζη πάντα η απάθειά τους. Υπέροχος ήταν κι ο Σωκράτης που δεν πρόσεχε καθόλου τη γνώμη των πολλών. Μακαρισμένοι ας είναι οι οπαδοί τους που εφαρμόζουν τα περίφημα λόγια του Κοραή "Παρηγορού με τον λογισμόν ότι όλη όλων ημών, η ζωή - δεν είναι παρά ποτήριον συγκερασμένον από λυπηρά και χαρμόσυνα...". Πραγματικά. Τι θα εγίνετο η εϋθραυστος μηχανή του σώματός μας αν έδιδε προσοχήν εις τα περιπετείας της καθημερινής ζωής; Θα κατεστρέφετο ασφαλώς. Γι αυτό:- Ας κρίνωμεν μόνοι μας τους εαυτούς μας. Ας τους κρίνωμεν αυστηρά. Και ας προσπαθώμεν να διορθώσωμεν τα λάθη μας. Αν έχωμεν δίκαιον και εν τούτοις κατηγορούμεθα υπό των άλλων έχωμεν επιταχτικόν καθήκον απέναντι του εαυτού μας να μη δίδωμεν καμίαν απολύτως προσοχήν.

Χ Ο πιο ταπεινός τύπος ανθρώπου είναι ο χαιρέκακος και ο συκοφάντης. Και οι δύο βρίσκονται στον ίδιο παρονομαστή. Απαίσιοι τύποι, μισητοί βάρος της γης, απαίσια ανθρώπινα διαβολάκια σταλμένα για να μολύνουν την γη.

19.10.44

Ο άνθρωπος δεν είναι ελεύθερος. Η λέξις "ελευθερία" είναι μία λέξις που σήμερα δεν πρέπει να χρησιμοποιείται.

Κάθε άνθρωπος είναι δούλος. Είναι δούλος των παθών του και των περιστάσεων. Και όταν ακόμη επικρατήση των παθών του και πάλιν είναι δούλος των καλών του επιθυμιών.

Ελευθερία δεν υπάρχει.

Ιδανικά άραγε υπάρχουν;

Ένας άνθρωπος μορφώνει τας ιδέας του πιεζόμενος από τας περιστάσεις. Επιτρέπει εις τον εαυτόν του να δικαιολογή κάθε αντίθετον ιδεολογίαν μη συμμορφουμένην προς τα περιστάσεις ενώ είναι πολύ φυσικόν να διαπλάση κατόπιν την ιδεολογίαν του εάν αλλάξουν αι περιστάσεις. Μα είναι αυτή ιδεολογία; Είναι αυτά ιδανικά;

22.10.44 Παρασκευή.

Η σημερινή ημέρα ήτο ημέρα αργίας. Ετελέσθη δοξολογία διά την εγκαθίδρυσιν της Κυβερνήσεως Εθνικής ενότητος (υπό τον κ. Γ. Παπανδρέου) εις τας ελευθέρους Αθήνας.

Κατά την 8η μ.μ. ετελέσθησαν εορταί εις τέσσερα σωματεία της πόλεώς μας. Εις το Κ.Ε.Κ. ωμίλησαν ωραιότατα ο κ. Πολύβιος Παπαδόπουλλος, εφάλλισαν πατριωτικά άσματα, απηγγέλησαν ποιήματα βρέθοντα πατριωτισμού και εν τέλει όλοι εξητοκραύγασαν υπέρ της Α.Μ. του Έλληνοσ Βασιλέως, υπέρ της ελευθέρουσ Αθήνας, υπέρ της Ενώσεωσ Κύπρου-Ελλάδοσ και υπέρ της Πανελληνίου Ενώσεωσ. Την εορτήν επέστεφε ο Εθνικόσ Μασ Ύμνοσ.

22-28

Τα μαθήματα συνεχίζονται ικανοποιητικά. Στις 26 του μηνόσ έγινε στο σχολείο μας η γιορτή της Σημαίασ.

Κατ' αυτήν ωμίλησεν ο κ. Χατζηωάννου διότι ο κ. Καλαφατάσ αρώστησεν. Απηγγέλησαν μερικά ποιήματα και την εορτήν επέστεφεν ο Εθνικόσ μας Ύμνοσ.

28η Οκτωβρίου.

Λόγω της επετείου της ανάνδρου επιθέσεωσ της Ιταλίασ κατά της Μητρόσ Υμών Ελλάδοσ η σημερινή ημέρα ετηρήθη ως ημέρα αργίασ.

Συγκεντρώθησαν όλοι οι μαθητέσ εις το Γυμνάσιον όπου ωμίλησεν ο κ. Χατζηωάννου διά την σημασία της εορτήσ και εγώ τονίσασ ιδιαιτέρωσ τα καθήκοντα της μαθητιώσεωσ νεολαίασ απέναντι της μητρόσ Μασ Ελλάδοσ.

Απηγγέλησαν διάφορα ποιήματα και την σεμνήν εορτήν επέστεφε ο Εθνικόσ Μασ Ύμνοσ.

Κατά τεσ 5 1/2 το απόγευμα συνήντησα τον κ. Χατζηωάννου, ο οποίος με συνεχάρη ιδιαιτέρωσ διά τον λόγον μου ειπών ότι θα ήτο υπέροχοσ εάν ήτο περισσότερον σύντομοσ.

Φαίνεται πράγματι ότι ήτο αρκετά καλός γιατί όλοι οι συμ-
μαθητές μου είναι κατενθουσιασμένοι.

10 Μαΐου 1945.

1' Μετά το μεσονύκτιον.

Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΠΑΡΕΔΟΘΗ άνευ όρων.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ - ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ